

NATIONAAL PARK KALMTHOUTSE HEIDE

*Waar grenzen vervagen
en stilte heerst*

**OPERATIONEEL PLAN
2024 - 2030**

COLOFON

Nationaal Park Kalmthoutse Heide OPERATIONEEL Plan 2024-2030

GRENSPARK KALMTHOUTSE HEIDE

Putsesteenweg 129
2920 Kalmthout

ONTWERPERS

OMGEVING cv
Uitbreidingstraat 390 bus 1
2600 Berchem

Dit plan werd opgesteld in samenwerking met overheden, gemeentes, Provincie Antwerpen, natuurverenigingen, landbouworganisaties, erfgoedorganisaties, private natuureigenaren, waterbeheerders, toeristische verenigingen en onderzoeksinstellingen.

Deze kandidatuur tot erkenning als Nationaal Park wordt/werd gesubsidieerd in het kader van de projectoproep Nationale parken, in opdracht van de Vlaamse Overheid.

NATIONAAL PARK KALMTHOUTSE HEIDE

OPERATIONEEL PLAN 2024-2030

31 maart 2023

Figuur 1 Stappersven in de Kalmthoutse Heide

INHOUDSTAFEL

1.	INLEIDING	6
2.	LEESWIJZER	8
3.	ACTIES	10
3.1	TOPNATUUR VERSTERKEN	11
3.2	KLIMAATADAPTIEF LANDSCHAP	18
3.3	DUURZAAM TOERISME EN DUURZAME RECREATIE	22
3.4	GEBIEDSEDUCTIE	28
4.	VERKLARENDE WOORDENLIJST EN AFKORTINGEN	30
5.	VERKLARENDE WOORDENLIJST EN AFKORTINGEN	38

1. INLEIDING

Dit Operationeel Plan bevat alle acties die kunnen worden uitgevoerd door het grensoverschrijdend Nationaal Park Kalmthoutse Heide in de periode 2024-2030. Het zijn acties die broodnodig zijn om de waarde van dit unieke gebied beter te beschermen en te verhogen. Ze moeten de topnatuur in het park laten floreren, het landschap versterken, het toerisme verduurzamen en de educatie in het park perfectioneren.

De acties komen voort uit het Masterplan voor het Nationaal Park en implementeren de strategische en operationele doelstellingen uit dit Masterplan. Het Operationeel Plan is dan ook geen afzonderlijk geheel, maar een onderdeel van het Masterplan. Om de verschillende doelstellingen van het Nationaal Park te begrijpen, is het dan ook aangewezen om het Masterplan te lezen. De operationele plannen zoomen louter in op de acties die nodig zijn om de doelstellingen te verwezenlijken.

Het Masterplan en het Operationeel Plan vormen samen de leidraad voor het Parkbureau, het orgaan dat instaat voor het coördineren, afstemmen en initiëren van initiatieven binnen het Nationaal Park. Dit Parkbureau bestaat uit verschillende stakeholders uit de streek.

Het is natuurlijk niet mogelijk om alle doelstellingen uit het Masterplan te verwezenlijken in zes jaar tijd. Daarom gaat dit document enkel in op de acties die een hoge prioriteit krijgen en opgestart moeten worden binnen een korte termijn. Andere acties zullen aan bod komen in de drie opvolgers van dit Operationeel Plan, die ingaan op de periode 2030 - 2036, 2036 - 2042 en 2042 - 2048. Belangrijk is dat deze opeenvolgende operationele plannen gebaseerd worden op monitoring en evaluatie van het vorige.

Het Nationaal Park Kalmthoutse Heide is een grensoverschrijdend park. De doelstellingen en uit te voeren acties kwamen dan ook tot stand via grensoverschrijdende samenwerking, met partners uit het hele gebied. Toch focust dit Operationeel Plan in de eerste plaats op acties voor de Vlaamse kant van het park. Zowel het Masterplan als het Operationeel Plan werden immers opgemaakt in het kader van een Vlaams traject, waarbij vier Vlaamse Nationale Parken geselecteerd worden uit een grotere groep kandidaten. In Nederland worden de visies en acties daarentegen opgebouwd binnen het kader van de gebiedsgerichte aanpak (GGA). Deze manier van werken leidt ertoe dat het voorliggende Operationeel Plan hoofdzakelijk acties bevat die relevant zijn binnen het traject van de Vlaamse parken, terwijl de grensoverschrijdende sterkte van het park behouden blijft.

Het voorliggende Operationeel Plan is nog steeds een werkdocument. Onvolledigheden zullen op basis van feedback steeds worden aangepast. De opbouw van het operationeel kader wordt toegelicht in de leeswijzer op de volgende pagina.

2. LEESWIJZER

STRUCTUUR VAN DE ACTIES

Het Operationeel Plan geeft de acties voor de termijn 2024 - 2030 weer in vier tabellen. Elke tabel bevat acties voor één van de vier pijlers uit het Masterplan: Topnatuur versterken (N), Naar een klimaatadaptief landschap (L), Duurzaam toerisme en duurzame recreatie (T) en Gebiedseducatie (E). De tabellen zijn verder onderverdeeld op basis van de strategische doelstellingen (SD's) en operationele

doelstellingen (OD's) binnen elke pijler. Op die manier bevat elke tabel duidelijk gestructureerde rijen met acties. Dit wordt duidelijk in de onderstaande figuur. De letter in de linkerkolom verwijst telkens naar de bijhorende pijler, in dit geval de L van landschap. Enkele acties staan (voorlopig) opgenomen onder meerdere pijlers, omdat ze bijdragen aan verschillende doelstellingen.

PIJLER (L)	
L SD1	Strategische Doelstelling
L OD1.1	Operationele Doelstelling
L1.1.1	Actie 1
L1.1.2	Actie 2

PARAMETERS PER ACTIE

Timing

Ten eerste is er de timing van de actie. Hier werd een inschatting gemaakt van de termijn waarin de actie kan worden opgestart en afgerond. De timing houdt rekening met de prioriteiten die naar boven kwamen tijdens participatiemomenten, maar ook met praktische beperkingen zoals de onderlinge afhankelijkheid van acties.

We onderscheiden drie categorieën. Ten eerste zijn er acties op korte termijn (KT), die men snel kan opstarten en binnen de termijn van het Operationeel Plan kan afronden. Verder zijn er acties op middellange termijn (MT), die voor een groot deel kunnen worden uitgevoerd binnen de termijn van het Operationeel Plan (2024 - 2030). Ten slotte benoemen we ook acties op lange termijn (LT), die in de komende 6 jaar voorbereid kunnen worden, maar grotendeels uit te voeren zijn in toekomstige operationele plannen. De timing geeft slechts een richtkader voor elke actie en moet verder op punt gezet worden bij de opstart van een actie.

Partners

Het uitvoeren van een actie vraagt inspanningen van heel wat partners van het Nationaal Park. De specifieke kennis, bevoegdheden en middelen van een partner bepalen in welke acties hij van belang kan zijn. Bovendien heeft elke partner een specifieke rol bij een actie. Zo kan een studie bureau vooral kennis aanleveren, een ontwerpbureau de transformatie van een bepaalde ruimte ambitieus ontwerpen en verbeelden, terwijl een overheidsinstantie veeleer een faciliterende rol kan hebben. De kunst bestaat er dus in om de juiste partners samen te brengen voor een actie, maar evengoed om hen de juiste rol te geven.

Elke actie heeft een trekker nodig, die het voortouw neemt bij de uitwerking. De bestaande stakeholders in de streek hebben vaak al een stevig uitgebouwde werking. Het is dan ook niet de bedoeling dat alle acties worden getrokken door het Parkbureau. Er moet actie per actie bekeken worden welke partner het meest geschikt is als trekker.

Daarnaast zijn er verschillende betrokken actoren nodig die constructief samenwerken en informatie, kennis en ervaring uitwisselen met elkaar. Als betrokken partner kan het Parkbureau zijn kennis en netwerk onder meer inschakelen om good practices aan te leveren, maar ook om te modereren tussen verschillende partners. Andere betrokken partners zullen steeds vrijwillig deel uitmaken van een actie. De tabel is dan ook een leidraad, die tijdens het participatief traject tot stand kwam, door gesprekken met verschillende partners. Voor een aantal acties wordt nog onderzocht wie geschikte trekkers en partners zijn.

Financiering

Uiteraard heeft de uitvoering van het Operationeel Plan een budget nodig. In deze fase van het Operationeel Plan is het vaak moeilijk om een budget in te schatten, aangezien veel acties nog verder moeten worden uitgewerkt in een studiefase. Bij die uitwerking zal telkens een raming worden opgemaakt, die vervolgens wordt vergeleken met de openstaande financieringsmogelijkheden.

Niveau

In het Masterplan werd het Nationaal Park ingedeeld in enkele kenmerkende deelgebieden. Elk deelgebied heeft zijn eigen unieke identiteit binnen het Nationaal Park en heeft vaak nood aan gebiedsspecifieke acties. Daarom wordt voor elke actie toegelicht of het gaat om een gebiedsspecifieke actie of over een actie die van toepassing is voor het volledige Nationaal Park (NP). Volgende deelgebieden worden vermeld:

- Kalmthoutse Heide (KH)
- Schietvelden - Marum (SV)
- Antitankgracht (ATG)
- De Zoom (DZ)
- Markiezaatsmeer (MZ)

3. ACTIES

3.1 TOPNATUUR VERSTERKEN

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
PIJLER	TOPNATUUR VERSTERKEN (N)						
N SD1	Grensoverschrijdende topnatuur met heideroze toekomst						
N OD1.1	Standplaats- en Leefgebiedverbetering; verdroging, infiltratie, drainage/ pompen, retentie + milieuproblematieken vermesting, verzuring						
N 1.1.1	Onderzoek naar ecohydrologische relaties						
	Ecohydrologische studie Marum	Gestart	Parkbureau	ANB			
	Ecohydrologische studie Klein Schietveld	KT	Parkbureau	ANB, Defensie			
	Opmaak ecohydrologische studie Grenspark	KT	Parkbureau, ANB, prov N-Br	Natuurbeheerders en natuureigenaars, waterbeheerders			
	Opmaak afsprakenkader waterhuishouding Antitankgracht	KT	VMM	Waterbeheerders, terreinbeheerders, RLDV, gemeentes, prov Antw, Parkbureau			ATG
	Optimaliseren waterhuishouding Laarse beek tussen Leeg Rietbeemden en E10-plas	KT	Prov Antw	Parkbureau, Gemeente Brasschaat			ATG
	In kaart brengen ecohydrologische relaties en opmaak integrale visie voor oppervlaktewatersystemen als beekvalleien (Zwarte Beek, Kaartse Beek...) en kanalen (Antitankgracht, de linie...), voor zover niet opgenomen in lopende ecohydrologische onderzoeken	KT	Parkbureau				NP
	Opvolgen adviezen en implementatie van maatregelen uit de voornoemde ecohydrologische studies.	MT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, waterbeheerders			NP
N 1.1.2	Uitbreiding onderzoeksgebieden waar infiltratie en reductie van afvoer prioritair zijn	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, waterbeheerders			NP
N 1.1.3	Verderzetten van de samenwerking binnen grondwaterconvenant Brabantse Wal en uitwerken van acties en adviezen hieruit		Prov N-Br	ANB, Natuurpunt, Pidpa, waterbeheerders, natuurbeheerders en natuureigenaars, Parkbureau			
N 1.1.4	Hydrologische herstelmaatregelen resulterend uit de ecohydrologische studies						
	Herstelmaatregelen kern Marum	MT	ANB, Pidpa	Terreingebruikers, waterbeheerders, Parkbureau			SV
	Herstelmaatregelen Kalmthoutse Heide	MT	ANB, prov N-Br, Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars			KH
	Herstelmaatregelen Klein Schietveld	LT	ANB, defensie	Parkbureau			
	Toevoegen waterzuivering Steertse Heide	KT	ANB, prov N-Br	Parkbureau			KH

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
N 1.1.5	Uitdoofscenario landbouwactiviteiten Steertse Heide en omzetting natuurbeheer (zie verder SD3)	KT	ANB	Natuurbeheerders en natuureigenaars, terreingebruikers			KH
N 1.1.6	Behoud en herstel weilanden Marum als kleinschalig extensief landbouwgebied, herstel van het leef- en/of foerageergebied voor soorten als blauwe kiekendief, regenwulp, vleermuizen, kamsalamander	MT	ANB	Pidpa, natuurbeheerders en natuureigenaars, terreingebruikers,			SV
N 1.1.7	Uitvoeren acties soortenbeschermingsprogramma's binnen natuurkernen						
	Soortenbeschermingsprogramma kamsalamander, rugstreeppad, poelkikker, heikikker, heivlinder, weidevogels, gladde slang, vleermuizen, roerdomp, kleine modderkruiper, otter ...	KT	ANB	Natuurbeheerders en natuureigenaars, RLDV, gemeentes, prov Antw, Parkbureau			NP
N 1.1.8	Terreinmaatregelen in functie van brandpreventie in droogtegevoelige gebieden	KT	Parkbureau	Veiligheidsdiensten, gemeentes, provincie, natuurbeheerders en natuureigenaars			NP
N 1.1.9	Samenwerking rond acties GGA en natuurdoelanalyse Brabantse Wal	KT	Prov N-Br	Natuurbeheerders en natuureigenaars, terreingebruikers, waterbeheerders			DZ
N 1.1.10	Coördinatie van exotenbestrijding	MT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, prov Antw			NP
N 1.1.11	Inventarisatie ecologische en landschappelijke waarden van de vennen, putten, poelen en andere waterlichamen in het gebied	KT	Parkbureau	RLDV			NP
N OD1.2	Versterken samenhang: verbeteren interne ecologisch functionele verbindingen binnen afbakening Nationaal Park						
N 1.2.1	Opmaak en uitvoering van grensoverschrijdend, integraal visie- en actieplan over ecologische verbindingen en knelpunten tussen de deelgebieden						
	Actualisatie provinciale natuurverbindingen (Vlaanderen) en koppeling met netwerk ecologische verbindingen in Nederland	KT	Prov Antw	Parkbureau, natuurbeheerders en natuureigenaars, RLDV			NP
	Communiceren van visie en conclusies over ecologische verbindingen en knelpunten	KT, MT, LT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeentes, terreingebruikers			NP
N 1.2.2	Interne verbinding binnen deelgebieden creëren om knelpunten op te lossen: Huybergsebaan richting Wildertse Duintjes, Abdijlaan - Woensdrecht, Putseweg - Woensdrecht, Putse steenweg - Kalmthout, Kampweg - Wuustwezel, Verbindingsstraat - Kalmthout, A4/A58, Klinkaardstraat - Kapellen, Heidestraat-Zuid - Kapellen, grote fietsassen	MT	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeente	RLDV, infrastructuurbeheerders, prov N-Br, prov Antw, Parkbureau			NP
N 1.2.3	Herstel van open vegetatie en corridors in de heidesfeer	MT	Natuurbeheerders en natuureigenaars	Parkbureau			NP
N 1.2.4	Uitwerken van visie rond gericht kappen en uitbreiden van kleine heidevlekjes voor verbinding en leefgebied, gevolgd door uitvoering van gerichte uitbreiding (Vlaanderen)	KT, MT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR-ZIEN	
N 1.2.5	Aanpak quick wins en prioritaire knelpunten SBP Otter: Alle quick wins en 3 meest prioritaire knelpunten worden aangepakt tijdens de planperiode: Kalmthoutse steenweg - Kapellen (ecotunnel, geleidingsrasters); Bredabaan - Brasschaat (ecotunnel, geleidingsrasters); Brechtsebaan - Brecht (ecotunnel, geleidingsrasters); Heidestraat-Zuid - Kapellen (ecotunnel aan ATG); Klinkaardstraat - Kapellen (ecotunnel + begeleiding); Miksebaan - Brasschaat; Ploegsebaan - Brasschaat; Landschapspark E10-plas	KT	RLDV	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeentes, infrastructuurbeheerders, provincie, agentschap onroerend erfgoed			NP
N 1.2.6	Ontwerpend onderzoek verbinding tussen Klein en Groot Schietveld en verdere uitwerking	KT, MT	dOMG	ANB, RLDV, gemeente Brasschaat, bosgroep Antwerpse gordel			SV
N 1.2.7	Ontwerpend onderzoek verbinding Wolvenbos en verdere uitwerking	KT, MT	dOMG	ANB, RLDV, gemeente Kapellen, natuureigenaars, Agentschap onroerend erfgoed			ATG
N 1.2.8	Ontwerpend onderzoek verbinding Brabantse Wal - Markiezaat	KT	Brabants Landschap	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeente Woensdrecht en Bergen op Zoom, infrastructuurbeheerders, prov N-Br			DZ, MZ
N 1.2.9	Inventarisatie vleermuishabitats en optimalisatie winter- en zomerverblijfplaatsen	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeentes, terreingebruikers, prov Antw en N-Br, RLDV			NP
N 1.2.10	Opmaak grensoverschrijdend lichtplan met afstemming natuur en onderlinge afstemming van bestaande gemeentelijke lichtplannen	MT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeentes, bewoners, prov Antw en N-Br, RLDV			NP
N 1.2.11	Wegwerken vismigratieknelpunten	KT	Prov Antw	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeentes, terreingebruikers			NP
N 1.2.12	Bermbrug E19/HSL t.h.v. Peerdsbos (VAPEO-project; einddatum 2024)	KT	VAPEO	Tucrail, prov Antw, natuurbeheerders			NP
N 1.2.13	Begeleiden van ontsnipperingsmaatregelen (doorloop van het proces)	KT, MT, LT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, RLDV, gemeentes, infrastructuurbeheerders, provincie			NP
N 1.2.14	Het Leeg in Brasschaat als WORG inzetten om de functionele verbinding tussen Peerdsbos en Antitankgracht te versterken	MT	Gemeente Brasschaat	Parkbureau, dOMG			ATG
N OD1.3	Afgestemd natuurbeheer en inrichting: natuurorganisaties, geïnteresseerde private of publieke eigendommen of ondernemers						
N 1.3.1	Optimalisatie en uitbreiding samenwerking beheer en beheerfinanciering (algemeen en specifiek, bv. rond LIFE-projecten, Interreg, SBP's...)	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars			NP
N 1.3.2	Optimalisatie en uitbreiding samenwerking brandweer en veiligheidsdiensten	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeentes			NP
N 1.3.3	Inventarisatie mogelijkheden en knelpunten tussen samenwerkingen	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR-ZIEN	
N.1.3.4	Samenbrengen van kennis rond specifiek beheer (lerende netwerken) voor doorvertalen naar beheer						
	Opstarten Heideploeg: uitwisselen kennis, goede praktijken en beheer van heides	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars			SV, KH, DZ
	Opstarten ploeg voor gezamenlijke aanbestedingen van werken, (financiële) ondersteuning naar natuureigenaren ...	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, terreingebruikers, RLDV			NP
N.1.3.5	Grondruilprocessen begeleiden in functie van efficiënt beheer (voor gronden met natuurbeheer; voor gronden met agrarisch beheer zie SD3)	KT	Parkbureau	Prov N-Br, natuurbeheerders en natuureigenaars			NP
N.1.3.6	Samenwerking opzetten met kleinschalige eigenaars	KT, MT, LT	Parkbureau	Kleinschalige natuureigenaars, RLDV, bosgroep Antwerpse gordel			KH
N OD1.4	Opmaak beheerplannen binnen Natura 2000-gebieden (Vlaanderen)						
N 1.4.1	Omvorming bestaande beheerplannen in Natura 2000 naar Type 3 en/of Type 4	KT, MT, LT	ANB	Terreinbeherende organisaties, private natuureigenaars op vrijwillige basis			NP
N 1.4.2	Opmaak nieuwe beheerplannen Type 3 en/of Type 4	KT, MT, LT	ANB	Terreinbeherende organisaties, private natuureigenaars op vrijwillige basis			NP
N 1.4.3	Opmaak geïntegreerd beheerplan voor gebieden waar ook erfgoedbescherming van kracht is	KT, MT, LT	ANB, OE	Terreinbeherende organisaties, private natuureigenaars op vrijwillige basis, RLDV			NP
N SD2	Natuurgebieden buiten speciale beschermingszones in samenhang en ondersteuning						
N OD2.1	Standplaatsverbetering; verdroging, infiltratie, drainage/pompen, retentie + milieuproblematieken vermessing, verzuring						
N 2.1.1	In evenwicht brengen van relevante grondwaterwinningen in functie van natuurdoelstellingen	KT	ANB	Natuurbeheerders en natuureigenaars, waterbeheerders, Pidpa, Evides, Parkbureau			NP
N 2.1.2	In kaart brengen relevante drainagesystemen in functie van natuurdoelstellingen	KT	ANB	Natuurbeheerders en natuureigenaars, waterbeheerders, Parkbureau			NP
N 2.1.3	Uitvoeren acties soortenbeschermingsprogramma's binnen natuurkernen						
	Soortenbeschermingsprogramma kamsalamander, rugstreeppad, poelkikker, heikikker, heivlinder, weidevogels, gladde slang, vleermuizen, roerdomp, otter	KT	ANB	Natuurbeheerders en natuureigenaars, RLDV, gemeentes			NP
N.2.1.4	Terreinmaatregelen in functie van brandpreventie in droogtegevoelige gebieden	KT	Parkbureau, natuurbeheerders en natuureigenaars	Veiligheidsdiensten, gemeentes, provincie Antwerpen, provincie Noord-Brabant			KH, DZ, SV
N.2.1.5	Sensibilisatie over brandgevaar en impact naar en tussen natuurbeheerder en natuureigenaars	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR-ZIEN	
N.2.1.6	Inrichting van bunkers en dreefherstel voor vleermuizen, o.a. langs de Antitankgracht	KT	RLDV	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeentes, prov Antw en N-Br			ATG
N.2.1.7	Habitatherstel Otter aan de E10 plas Schoten	KT	RLDV	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeente Schoten			ATG
N OD2.2	Versterken samenhang: verbeteren interne ecologisch functionele verbindingen						
N 2.2.1	Versterken migratiemogelijkheid vleermuizen tussen overwinteringsplaatsen en natuurgebieden	MT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, RLDV, gemeentes, prov Antw en N-Br			NP
N 2.2.2	Creëren van stapsteenverbindingen voor heidehabitats en soorten (bv. droge heide en nachtzwaluw)	MT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, RLDV			DZ, KH, SV
N OD2.3	Afgestemd natuurbeheer en inrichting: natuurorganisaties, geïnteresseerde private of publieke eigendommen of ondernemingen						
N 2.3.1	Begrazing die grenzen, verschillende eigendommen en beheerders overschrijdt	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, terreingebruikers			NP
N 2.3.2	Toezicht/handhaving die grenzen, verschillende eigendommen en beheerders overschrijdt	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, veiligheidsdiensten, gemeente			NP
N OD2.4	Opmaak beheerplannen in kerngebieden buiten Natura 2000-gebieden (Vlaanderen)						
N 2.4.1	Omvorming bestaande beheerplannen naar Type 3 en/of Type 4 incl. aangepaste TR						
	Selectie maken van (delen van) gebieden voor omvorming om op lange termijn het criterium van 75% te halen. Vb. gebieden uit bosbeheerplan Kapellen-Brasschaat-Schoten (De Inslag/De Mik, Peerdsbos, Mastenbos, Beersgat, Brusselse Bossen), en ook Franse Heide, Fort Ertbrand, Ravenhof, Ruige heide, andere openbare bossen, geïnteresseerde natuurbeheerders en natuureigenaars)	KT, MT, LT	Parkbureau	Terreinbeherende organisaties, private natuureigenaars op vrijwillige basis, bosgroep Antwerpse gordel ANB			NP
N 2.4.2	Aangepast berm- en wegbeheer in natuurkernen	KT, MT, LT	Parkbureau	Terreinbeherende organisaties, private natuureigenaars op vrijwillige basis, RLDV			NP
N SD3	Integratie van zones voor natuurontwikkeling door kleinschalig agro-ecologisch beheer						
N OD3.1	Visies opmaken met onderzoek mogelijkheden lokaal landbouwgebruik in een kleinschalig agrarisch landschap						
N 3.1.1	Opmaak en uitvoering visie kleinschalig agrarisch landschap, zone Nelsebaan	KT	Parkbureau	Natuureigenaar, landbouwers, ANB			KH
N 3.1.2	Opmaak en uitvoering visie kleinschalig agrarisch landschap, zone Marum	KT	ANB	Natuurbeheerders en natuureigenaars, landbouwers, gemeente Wuustwezel, Parkbureau			SV
N 3.1.3	Opvolging visie kleinschalig agrarisch landschap Steertse Heide	KT	ANB	Parkbureau, natuurbeheerders en natuureigenaars, landbouwers, gemeente,			KH

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
N 3.1.4	Opzet/inzet grondenbank voor gronden met agrarisch gebruik in functie van uitwerking visies	KT	VLM	Natuurbeheerders, landbouwers			NP
N OD3.2	Versterken samenhang						
N 3.2.1	Verbeteren interne verbindingen in zones met agrarisch gebruik, o.a. aanleg KLE	KT	ANB, Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, landbouwers, VLM, RLDV, prov Antw			NP
N OD3.3	Opmaak beheerplan met afgestemd beheer en inrichting						
N 3.3.1	Samenbrengen van kennis rond specifiek beheer voor doorvertalen naar beheer						NP
	Opstarten ploeg rond agro-ecologisch beheer: uitwisselen kennis, goede praktijken en beheer van inpassing landbouw in zones met natuurdoelen.	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, landbouwers, RLDV			KH, SV
	Uitwerken beheer- en inrichtingsplan	MT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, landbouwers, RLDV			NP
N OD3.4	Versterken van samenwerking en draagvlak						
N 3.4.1	Opzetten samenwerkingsverbanden met lokale eigenaars/gebruikers	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders, natuureigenaars, terreingebruikers, wandelaars en fietsers, RLDV, prov Antw en N-Br			NP
N 3.4.2	Proefprojecten in zone voor natuur waar nog landbouw bestaat (voormalig verwoerd als ZNO), o.a. projecten rond weidevogelbeheer	KT	VLM	Natuurbeheerders, landbouwers			KH, SV
N 3.4.3	Natuurlijke inrichting golfterrein bij Laarse beek (werkingsgebied)	MT	RLDV	Gemeente, ANB			ATG
N SD4	Natuurdoelstellingen monitoren						
N OD 4.1	Opmaak van een monitoringsplan						
N 4.1.1	Opmaak monitoringsplan natuur NPKH	MT	Parkbureau	ANB, Natuurpunt, vrijwilligers, INBO			NP
N 4.1.2	Kwantitatief, kwalitatief en live monitoring van de bezoekerstromen in het NPKH als basis voor draagkrachtstudie	MT	Parkbureau	Vrijwilligers, INBO			NP
N 4.1.3	Monitoring en opvolging van globaal visie- en actieplan ecologische verbindingen	MT, LT	Parkbureau	Vrijwilligers, INBO			NP
N 4.1.4	Monitoren van gebruikskarakter openbare wegenis in natuurkernen (o.a. Verbindingstraat Kalmthout en oude Postbaan Woensdrecht)	KT	Parkbureau	Vrijwilligers			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
N OD 4.2	Disseminatie van kennis						
N 4.2.1	Organiseren en stimuleren van studiemomenten, wetenschappelijke publicaties en niet-technische artikelen	KT, LT, MT	Parkbureau	Universiteiten, ANB, andere kennisinstellingen, vrijwilligers			NP
N 4.2.2	Citizen science project gelinkt aan het Nationaal Park voor verbetering van monitoring en kennis	MT	Parkbureau	Burgers, vrijwilligers			NP
N OD4.3	Draagkracht van natuur bewaken						
N 4.3.1	Uitwerken draagkrachtstudie voor potentieel medegebruik afgestemd op de natuurdoelen, als basis van het (recreatief) zoneringsplan	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeente, prov Antw, prov N-Br, vrijwilligers, INBO			NP
N 4.3.2	Natuurmonitoring ifv opvolgen impact recreatie	KT	Parkbureau	Natuurbeheerders en natuureigenaars, gemeente, prov Antw, prov N-Br, vrijwilligers, INBO			NP

3.2 KLIMAATADAPTIEF LANDSCHAP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
PIJLER	NAAR EEN KLIMAATADAPTIEF LANDSCHAP (L)						
L SD1	Het unieke watersysteem stuurt het landschap						
L OD1.1	Beekvalleien en antropogene waterlopen vormen verbindende groenblauwe corridors van hoge kwaliteit						
L 1.1.1	Versterken ecologische kwaliteit waterlopen met inbegrip van oeverzones						
	Opmaak actieprogramma ecologische kwaliteit waterlopen	KT	Parkbureau	Prov Antw, VMM, waterschappen			NP
	Inrichting Laarse Beek, inclusief watergevoelig gebied Het Leeg	MT	Prov Antw	Brasschaat, ANB, Parkbureau			ATG
	Inrichting Zwarte Beek	MT	Bevoegde waterbeheerder	Parkbureau, ANB, gemeente Kalmthout			KH
	Inrichting Ravenhofbeek	MT	Bevoegde waterbeheerder	Parkbureau			KH
	Onderzoek verdere verbetering Kaartse Beek als verbinding naar Brusselse bossen	MT	Parkbureau	Brasschaat, Kapellen, ANB, prov Antw, natuureigenaars			ATG
L 1.1.2	Waterkwantiteit in de waterlopen op peil houden, over beleidsgrenzen heen, inclusief onderzoek naar effecten op omgeving	KT	Parkbureau	Versillende waterbeheerders (gemeente, prov Antw, VMM, waterschappen)			NP
L 1.1.3	Verder versterken van de ecologische, erfgoedkundige en recreatieve waarde van antropogene waterlopen						
	De Zoom verder versterken	MT	Verder te onderzoeken	Parkbureau			DZ
	De Antitankgracht verder versterken	KT	RLDV	Parkbureau, prov Antw			ATG
L OD1.2	Hoge zandgronden laten meer infiltratie toe						
L 1.2.1	Verhardingscheck bij elk project van het Nationaal Park (verharding voorkomen, indien verharding noodzakelijk, waterdoorlaatbare materialen gebruiken)	KT, MT, LT	Parkbureau	Gemeentes			NP
L 1.2.2	Opmaak onthardingsplan met doelstelling x m ² ontharding binnen natuurkernen	KT	Gemeentes	Parkbureau			NP
L 1.2.3	Overbodige afwateringsgrachten dempen en infiltratie toelaten, inclusief studie naar impact op omgeving	MT	Waterbeheerder	RLDV, prov Antw (dienst landbouw), Parkbureau			NP
L 1.2.4	In grachten die niet weg kunnen, stuwen plaatsen, inclusief studie naar impact op omgeving	MT	Waterbeheerder	RLDV, prov Antw (dienst landbouw), Parkbureau			NP
L 1.2.5	Humuslaag van bestaande bossen vergroten, zodat waterretentie capaciteit verhoogt, door uitbreiding pilootproject Bieduinen	KT	Parkbureau	Natuureigenaars en natuurbeheerders, bosgroep Antwerpse gordel			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
L OD1.3	Waterrijke gebieden met natuurwaarde als buffers en wetlands						
L 1.3.1	Inventarisatie ecologische en landschappelijke waarden van de vennen, putten, poelen en andere waterlichamen in het gebied (zie ook N 1.1.12)	MT	Parkbureau	RLDV			NP
L SD2	Kwaliteitsvol en ecologisch robuust landschap door maatwerk, inrichting en beheer						
L OD2.1	Perceelsranden inzetten als groene of blauwe corridors						
L 2.1.1	Opzetten informatiecampagne over bestaande mogelijkheden voor perceelsranden	KT	RLDV, Brabants landschap	Parkbureau			NP
L 2.1.2	Verbindingen maken tussen bestaande perceelsranden	MT		RLDV, prov Antw, Parkbureau			NP
L OD2.2	Natuurinclusieve landbouw ondersteunen						
L 2.2.1	Landbouwprojecten die extra ecosysteemdiensten genereren helpen in hun zoektocht naar projectsubsidies	KT	RLDV	VLM, Boeren natuur, Parkbureau			NP
L 2.2.2	Podium geven aan natuurinclusieve pioniers	KT		Parkbureau, RLDV, Brabants landschap			NP
L 2.2.3	Samenwerking op vrijwillige basis met eigenaars en terreingebruikers rondom natuurkernen ter versterking van biodiversiteit	MT	Parkbureau	Geïnteresseerde eigenaars en landbouwers, RLDV, Brabants landschap			NP
L 2.2.4	Ontwerpen van een klimaatrobuuste, biodiverse bedrijfsomgeving voor land- en tuinbouw (gebiedsgerichte toepassing van het project "van erfbeplanting naar landschapsintegratie")	Gestart	Prov Antw	Geïnteresseerde landbouwers, Parkbureau, RLDV, gemeentes, Brabants landschap			NP
L 2.2.5	Ondersteuning bij plan van aanpak om economisch leefbare landbouwactiviteiten te blijven uitvoeren (binnen context van strenge regelgeving die overal geldt door Europese, Federale en Vlaamse regelgeving) + Maatwerk bij eventuele heroriëntatie landbouwbedrijfsvoering	KT	Prov Antw	Geïnteresseerde landbouwers, Parkbureau			NP
L 2.2.6	Verder uitrollen proefproject rolklavermengsels als win-win voor landbouw en broedsucces weidevogels (kievit)	Gestart	RLDV	Geïnteresseerde landbouwers, Parkbureau, Brabants landschap			NP
L 2.2.7	Groepsaankoop zaden fauna-akkers voor landbouwers, imkers, jagers en gemeentebesturen	Gestart	RLDV	Geïnteresseerde landbouwers, imkers, jagers, gemeentebesturen en Parkbureau, Brabants landschap			NP
L 2.2.8	Sterkere communicatie over projecten rond ecosysteemdiensten in landbouw	KT	Parkbureau	Prov Antw, RLDV, Brabants landschap			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
L 2.2.9	Kennisuitwisseling met landbouw- en natuursector op basis van bestaande praktijkvoorbeelden ter inspiratie voor nieuwe landbouwpraktijken en natuurbescherming in de regio						
	Mogelijkheden en informatie aanreiken over voedselbossen, o.a. op basis van voedselbos aan Koude Heide	KT	Parkbureau	Geïnteresseerde landbouwers, natuureigenaars en natuurbeheerders, prov Antw, Velt vzw, Bos+, bosgroep Antwerpse gordel			NP
L OD2.3	Beschermen en stimuleren van kleine landschapselementen die bijdragen aan de kwaliteit van het landschap						
L 2.3.1	Ondersteuning bij uitvoering bestaande beheerplannen KLE's (o.a. Kleine Aa Essen)	KT	RLDV	Gemeentes, Parkbureau			NP
L 2.3.2	Opmaak van gebiedsgebonden visie- en beheerplannen kleine landschapselementen	MT	RLDV	Gemeentes, prov Antw, landbouwers, Parkbureau			NP
L 2.3.3	Inventarisatie van houtig erfgoed waar dit nog niet gebeurd is	MT	Gemeentes	RLDV, Parkbureau, IOED Voorkempen, Brabants landschap			NP
L 2.3.4	Dreven opwaarderen	MT	RLDV, Brabants landschap	Parkbureau, gemeentes			NP
L OD2.4	Klimaatadaptieve natuuringrepen in bebouwde gebieden faciliteren						
L 2.4.1	Samenwerken met tuinrangers, bosrangers en/of professionele tuinaannemers voor sensibilisering van private tuineigenaars, in de eerste plaats in de verbindingzones tussen grote natuurkernen (zie N OD 1.2)	KT	Parkbureau	Inwoners, Gemeentes, bosgroep Antwerpse gordel			NP
L 2.4.2	Ecologisch inrichten van groene doorsteken	MT	Gemeentes	Parkbureau			NP
L 2.4.3	Uitbreiden van het pilootproject Kansenkavels: onbebouwde percelen met open ruimte waarde in beeld brengen en activeren	KT	RLDV	Gemeentes, Parkbureau			NP
L 2.4.4	Waterretentie waar kan aan perceelsgrenzen	MT	Parkbureau	Particulieren			NP
L 2.4.5	Sensibilisatie rond brand voor bewoners	MT	Parkbureau	Gemeentes, veiligheidsdiensten, Gastheren/ambassadeurs van het Nationaal park			NP
L OD2.5	Bossen die buiten natuurgebied liggen beschermen en activeren						
L 2.5.1	Ontbrekende ecologische verbindingen aanleggen naar bossen buiten natuurgebied (X% van de bossen connecteren met natuurnetwerk)	LT	Verder te onderzoeken	Verder te onderzoeken			NP
L 2.5.2	Grondruilprocessen begeleiden	MT	Verder te onderzoeken	Verder te onderzoeken			NP
L 2.5.3	Uitgebreid bosbeheerplan private bossen, via bosbabbels, bosgroepen en sensibilisatie	MT	Verder te onderzoeken	Verder te onderzoeken			NP
L SD3	De weidsheid en dynamiek van het streekeigen landschap versterken						
L OD3.1	Historische en landschappelijke elementen meenemen bij heide-ontwikkeling						
L 3.1.1	Inrichting met respect voor onderliggende (historische) landschapsstructuren als vast element bij heide-ontwikkeling	KT, MT, LT	ANB	Parkbureau			KH, DZ, SV

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR-ZIEN	
L OD3.2	Open landschap in en nabij het Nationaal Park behouden en versterken						
L 3.2.1	Ontsnippen en visueel afschermen van snelwegen en andere hoofdwegen, zoals de A12/A4	MT	Parkbureau	Wegbeheerders (vb. AWV), Ontwerpbureau			NP
L OD3.3	Inzetten op contrastlijnen tussen gesloten en open landschappen						
L 3.4.1	Interessante zichtlijnen door het gesloten landschap in kaart brengen en behouden	KT, MT, LT	Parkbureau	RLDV, ANB, Brabants landschap			NP
L 3.4.2	Contact tussen open en gesloten landschappen door stukjes halfopen landschappen te creëren	LT	Parkbureau	ANB, RLDV			NP
L 3.4.3	In kaart brengen van bestaande (uit) zichtpunten en ze beschermen en verfraaien (o.a. op de steilrand)	MT	Parkbureau	Brabants Landschap, gemeentes			NP
L 3.4.4	Voormalige (uit)zichtpunten in kaart brengen en in ere herstellen (o.a. vanop de steilrand)	MT	Parkbureau	Brabants Landschap, gemeentes			NP
L SD4	Het talrijke erfgoed als meerwaarde voor het landschap						
L OD4.1	Natuur en militair erfgoed met elkaar verbinden, met de Antitankgracht en de West-Brabantse Waterlinie als structurerende elementen						
L 4.1.1	Afstemmen van sluisbeheer op de natuurdoelstellingen	KT	VMM	Parkbureau, RLDV, De Vlaamse Waterweg			ATG
L 4.1.2	Conservatie en eventuele restauratie van militair erfgoed	MT	Verder te onderzoeken	RLDV, Monumentenwacht, agentschap onroerend erfgoed, natuureigenaars, gemeentes			NP
L OD4.2	De landgoederen en kastelen als culturele landmarks						
L 4.2.1	Ondersteunen en faciliteren van conservatie en eventuele restauratie van landgoederen en kastelen						
	Park Franciscanessenklooster	KT	Kempens Landschap	Parkbureau			SV
	Prioriteitstelling andere landgoederen en kastelen	KT	Parkbureau	Eigenaars, agentschap onroerend erfgoed,			NP
L 4.2.2	Doelstellingen van het Nationaal Park meenemen in project 'ondersteunen en adviseren van eigenaren om beheer van landgoederen biodivers en klimaatrobust te maken'	KT	RLDV	Parkbureau, Monumentenwacht			NP
L 4.2.3	Samenwerking, verbindingen en afstemmingen over erfgoed tussen musea	MT	Parkbureau	Musea, RLDV			NP
L OD4.3	Het landbouwerfgoed geeft het landbouwlandschap meer identiteit						
L 4.3.1	Promoten van natuurinclusieve landbouw via strategische historische hoeves	MT	Parkbureau	Prov Antw, hoeve-eigenaars, RLDV			NP
L 4.3.2	Good practices doorgeven van en aan hoeve-eigenaars over restauratie etc.	KT	RLDV	Hoeve-eigenaars, Monumentenwacht, Parkbureau, Brabants landschap			NP
L 4.3.3	Heideherstel met historische 'technieken', zoals begrazing door schapen	KT	ANB, Natuurpunt	Parkbureau			DZ, KH, SV

3.3 DUURZAAM TOERISME EN DUURZAME RECREATIE

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
PIJLER	DUURZAAM TOERISME EN DUURZAME RECREATIE MET UNIEKE KWALITEITSVOLLE BELEVINGEN EN STERKE VERHALEN IN STILLE GRENZELOZE TOPNATUUR (T)						
T SD1	Bezoekers op een duurzame manier ontvangen en begeleiden						
T OD1.1	Onthaalpoortenstrategie: 6 onthaalpoorten met elk hun eigen karakter						
T 1.1.1	De 4 huidige onthaalpoorten doorontwikkelen volgens hun thema	MT					
	Doorontwikkeling De Volksabdij-Natuuravonturenpoort	MT	Parkbureau	Prov Antw, Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring), ANB			KH, DZ
	Doorontwikkeling Hemelrijk-Trekkerspoort	MT	Parkbureau	Prov Antw, Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring), ANB			KH
	Doorontwikkeling Ravenhof-Verhalenpoort	MT	Parkbureau	Kempens landschap, Parkbureau, prov Antw, Brasserie Ravenhof, Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring), ANB			KH, ATG
	Doorontwikkeling De Vroente-Ontdekpoort	MT	Gemeente Kalmthout (Dienst toerisme), De Vroente	Parkbureau, prov Antw, Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring), ANB			KH
T 1.1.2	Na onderzoek en analyse, 2 nieuwe onthaalpoorten creëren	KT					
	Onderzoek en analyse nieuwe noordelijke poort	KT	Parkbureau	VVV Brabantse Wal, Visit Brabant			DZ, MZ
	Ontwikkeling noordelijke onthaalpoort	MT	Nog te onderzoeken	VVV Brabantse Wal, Visit Brabant, Parkbureau			DZ, MZ
	Onderzoek en analyse nieuwe zuidelijke poort	KT	Parkbureau	Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen, prov Antw, ANB			SV, ATG
	Ontwikkeling zuidelijke onthaalpoort	MT	Nog te onderzoeken	Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen, prov Antw, Parkbureau, ANB			SV, ATG
T 1.1.3	Rode draad in het uitzicht en beleving van onthaalpoorten en stations (gemeenschappelijkheid uitstralen)	MT	Parkbureau				NP
T 1.1.4	Onderzoeken op welke manier onthaal echt een meerwaarde is voor bezoekers en hoe het bijdraagt aan inspireren, informeren, verwelkomen, ontzorgen en verkopen.	KT	Parkbureau				NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
T OD1.2	Opmaken van een marketing- en communicatieplan						
T 1.2.1	Inventariseren bestaand aanbod toerisme	KT	Parkbureau				NP
T 1.2.2	Customer journey in kaart brengen	KT	Parkbureau				NP
T 1.2.3	Visuele identiteit versterken a.h.v. nieuwe, herkenbare huisstijl	MT	Parkbureau				NP
T 1.2.4	Optimaliseren van digitale mogelijkheden (ontwikkelen apps, online bezoekerskaarten, digitale poorten...)	MT	Parkbureau				NP
T 1.2.5	Meertalige communicatie voor internationale toerisme (die meerwaarde brengen): website, bezoekerskaarten en folders in Frans en Duits	MT	Parkbureau				NP
T 1.2.6	Samenwerking opzetten met grote steden rondom het NP met aanbod voor internationale toeristen	MT	Parkbureau	Prov Antw, VVV Brabantse Wal, Bergen op Zoom, gemeentes			NP
T 1.2.7	Contentstrategie uitwerken in uitwisseling met partnerorganisaties	MT	Parkbureau				NP
T OD1.3	Sturen van bezoekers in tijd en ruimte						
T 1.3.1	Opmaken spreidingsplan/zoneringsplan voor het hele Nationaal Park	KT	Parkbureau	Prov Antw, Visit Brabant, ANB, Natuurpunt, private eigenaars			NP
T 1.3.2	Opmaak en versterken signalisatieplan NPKH	KT					NP
T 1.3.3	Bestendigen van de rol van toeristische kantoren binnen het onthaalplan	KT	Parkbureau	Toerisme kantoren Kalmthout, Essen, Brasschaat, Noordertuin, Brabantse Wal, ...			NP
T 1.3.4	Bestendigen van startpunten						
	Peerdsbos (Melkerij) en De Mik (Brasschaat)	MT	Parkbureau	Gemeente Brasschaat			ATG
	Vordenstein (Schoten)	MT	Parkbureau	Gemeente Schoten			ATG
	Domein Franciscanessen/Goed van Koch (Wuustwezel)	MT	Parkbureau	Gemeente Wuustwezel			SV
	Mastenbos/Fort Ertbrand (Kapellen, langs de Antitankgracht)	MT	Parkbureau	Gemeente Kapellen			ATG
	Landgoed Mattenburgh (Hoogerheide)	MT	Parkbureau	Gemeente Woensdrecht			KH, DZ
	Bezoekerscentrum De Kraaienberg (Bergen op Zoom)	MT	Parkbureau	Gemeente Bergen op Zoom			MZ, DZ
	Fort De Roovere (Halsteren)	MT	Parkbureau	Gemeente Bergen op Zoom			DZ
	Arboretum Kalmthout	MT	Parkbureau	Gemeente Kalmthout			KH
	Kloostersite paters Redemptoristen (met toeristisch uitkijkpunt op de kerktoren)	MT	Parkbureau	Gemeente Essen			KH
	Fort Stabroek	MT	Parkbureau	Gemeente Stabroek			ATG

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOORZIEN	
	Natuurpoort Wouwse Plantage	MT	Parkbureau	Gemeente Roosendaal, Prov. N-Br			DZ
	Spoorfietsen	MT	Kempens landschap	Parkbureau, gemeente Kapellen			ATG
T 1.3.5	Opmaak van een overkoepelend netwerk en communicatiepunt naar ondernemers	KT	Parkbureau	Ondernemers in het park			NP
T 1.3.6	Opmaak van een overkoepelende jaarkalender met een overzicht van recreatieve en educatieve activiteiten en bezienswaardigheden in de onthaalpoorten	MT	Parkbureau				NP
T 1.3.7	Onderzoeken hoe de parkeerdruk te verspreiden/sturen en parkeerlocaties te overwegen	KT	Parkbureau	Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring)			NP
T 1.3.8	Gebiedsanalyse en creatie no-go zones; zones voor ongerepte natuur of waar privacy beschermd wordt	MT	Parkbureau	ANB, Natuurpunt, private eigenaars			NP
T 1.3.9	Recreatie sturen om drukte-gevoelige natuurkernen te ontlasten, door poorten buiten de natuurkernen aantrekkelijker maken						
	Educatieaanbod voorzien in poorten buiten natuurkernen	MT	Parkbureau, Educatieve dienst De Vroente	Prov Antw, Visit Brabant			NP
	Toetsing van evenementen, belevingselementen, etc. aan de draagkracht van de natuurkern(en)	KT, MT, LT	Parkbureau	Gemeentes, prov Antw, Visit Brabant, natuurbeheerders en natuureigenaars			NP
T 1.3.10	Routes langs uitzichtpunten met minimalistische toeristische infrastructuur	LT	Parkbureau	Gemeentes, prov Antw, Visit Brabant,			NP
T 1.3.11	Routes langs landbouwerfgoed	MT	Parkbureau				NP
T OD1.4	Toegankelijke, sociaal inclusieve recreatie						
T 1.4.1	Uitbreiding van 'drempelvrije' infrastructuur, beleving en routes voor iedereen, gekoppeld aan de onthaalpoorten	MT, LT	Parkbureau	Gemeentes, prov Antw, Visit Brabant			NP
T 1.4.2	Organiseren van een netwerk en samenwerking rond toegankelijkheid	MT	Parkbureau				
T 1.4.3	Vergroten aanbod terreinrolstoelen	MT	Parkbureau				NP
T 1.4.4	Werken aan inclusief onthaal + aanbod met zo weinig mogelijk drempels en drempelvrij waar mogelijk	MT, LT	Parkbureau	Toerisme Vlaanderen			NP
T 1.4.5	Stimuleren van ondernemers die drempelvrij zijn	MT, LT	Parkbureau	Iedereen verdient vakantie (Toerisme Vlaanderen), Mee op stap (prov Antw - dienst toerisme)			NP
T 1.4.6	Zorginstellingen vergroenen (cfr - De Mick: concreet project rond revalidatiecentrum de Mick en vzw de vrije vlinder)	MT	Parkbureau	Geïnteresseerde gemeentes, verenigingen, organisaties, onderwijsinstellingen en zorgvoorzieningen, ANB			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOORZIEN	
T SD2	Duurzaam reizen naar en door het Nationaal Park						
T OD2.1	Uniform routenetwerk in en rondom het Nationaal Park						
T 2.1.1	Uitwerken van meerdaagse wandel- en fietsroutes (bv. Bergen op Zoom - Brasschaat/ Schoten)	MT	Parkbureau	Prov Antw, Visit Brabant, RLDV, Grote Routepad			NP
T 2.1.2	Uniformeren van routebewegwijzering, verderzetting interreg-project MONA	MT	Parkbureau	Prov Antw, Visit Brabant			NP
T 2.1.3	Uniforme communicatie startpunten conform bebodingsplan Grenspark	MT	Parkbureau	Prov Antw, Visit Brabant			NP
T OD2.2	Duurzame mobiliteit en spreiding met bijdrage aan de modal shift						
T 2.2.1	Uitbreiding van bestaand zoneringsplan voor verdeling/sturing van de bezoekersstromen	KT	Parkbureau				NP
T 2.2.2	Uitvoeren van Interreg-project MONA indien goedgekeurd: stationsomgevingen aantrekkelijker maken voor bezoekers en duurzaam transport in en rond poorten met een vlotte verbinding tussen stad en natuur	KT	Parkbureau				NP
T 2.2.3	Kenbaar maken van de transportmogelijkheden naar alle poorten, en van het aanbod van alle poorten (met nudging richting duurzame transportmogelijkheden), verderzetting interreg-project MONA	MT, LT	Parkbureau				NP
T 2.2.4	Uitbreiden haltes De Lijn	MT, LT	Parkbureau	De Lijn			NP
T 2.2.5	Verder uitbouwen van tragewegennetwerk in samenwerking met de gemeentes + trage wegen laten aansluiten op het NP	MT, LT	RLDV	Parkbureau, gemeentes			NP
T 2.2.6	Opmaak en uitvoering van visie omtrent aantrekkelijke verbinding naar en tussen onthaalpoorten	MT	Parkbureau	RLDV			NP
T 2.2.7	Verkeersveilige en beleefbare fietsroute van station naar onthaalpoorten	MT	Parkbureau	Gemeentes, ontwerp bureau, mobiliteitsbureau			NP
T 2.2.8	Uniform fietsnetwerk op een strategische manier uitbreiden, over de grenzen heen	MT, LT	Parkbureau	Prov Antw, Visit Brabant			NP
T 2.2.9	Aanleg fietspaden en verbindingen (missing links)	MT					
	Heidestraat-Zuid	KT	Kapellen	Antea			ATG
	Klein Schietveld	KT	Kapellen, Brasschaat	Antea			SV
	Verbinding tussen fietspad langs De Zoom en Kalmthoutse Heide	MT	Essen	Parkbureau			KH, DZ
T 2.2.10	Plaatsen van deelfietsen (o.a. Kapellen)	KT	Deelfiets-bedrijven (o.a. Donkey Republic)	Gemeentes, Parkbureau			ATG
T 2.2.11	Plaatsen van fietsinfrastructuur (ook bij hotels en B&B's)	MT, LT	Gemeentes	Parkbureau, Gastheren/ ambassadeurs van het Nationaal park			NP
T 2.2.12	Onderzoek naar parkeerdruk op alle startpunten	KT	Parkbureau	Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring)			NP
T 2.2.13	Haalbaarheidstudie parkings Noord en Zuid in de Kalmthoutse Heide tot buiten de natuurkern	MT, LT	ANB	Parkbureau, gemeente Kalmthout, gemeente Essen			KH

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
T SD3	Sterke verhalen als bouwstenen voor unieke belevingen						
T OD3.1	Verhalen tastbaarder maken						
T 3.1.1	Verhalen beleefbaar maken door locatie gebonden augmented reality (bv. slagvelden op de heide)	LT	RLDV	Parkbureau, prov Antw, Visit Brabant			NP
T 3.1.2	Landschapsinrichting met verwijzing naar verhalen	LT	RLDV	Parkbureau, prov Antw, Visit Brabant			NP
T 3.1.3	Themawandelingen/fietsroutes/gedigde bezoeken forten en Antitankgracht	LT	Verder te onderzoeken	RLDV, prov Antw			KH, ATG, DZ
T 3.1.4	Communiceren van gepaste verhalen in de thematische onthaalpoorten	MT, LT	Verder te onderzoeken	Prov Antw, Visit Brabant, Erfgoed Voorkempen			NP
T 3.1.5	Landbouwverhalen tastbaar maken door verkoop van lokale producten via lokale winkels en boerenmarkten, onthaalpoorten, webshop, toeristische bedrijven	MT, LT	Verder te onderzoeken	Prov Antw			NP
T 3.1.6	Kunst inzetten om verhalen tastbaarder te maken (o.a. project interlinie)	KT, MT, LT	RLDV	Parkbureau, Middelheim Openluchtmuseum			NP
T 3.1.7	Troeven als stiltegebied uitspelen	KT, MT, LT	Parkbureau				NP
T OD3.2	Verhalen bewaren voor de toekomst						
T 3.2.1	Verzamelen en digitaliseren van verhalen voor later (bv. over immaterieel erfgoed)	MT, LT	Erfgoed Voorkempen	Parkbureau, Agentschap onroerend erfgoed, heemkundige kringen			NP
T 3.2.2	Landschapsbiografie verder blijven gebruiken om de identiteit van het gebied te highlighten	KT, MT, LT	Parkbureau	RLDV			NP
T 3.2.3	Anekdotische verhalen neerschrijven in een boek	LT	Erfgoed Voorkempen	Parkbureau			NP
T OD3.3	Samenwerken met partners die verhalend werken						
T 3.3.1	Project in samenwerking met musea	MT, LT	Parkbureau	o.a. Karrenmuseum (Essen), Molenijzer (Putte), Wings over Woensdrecht, WHI Gunfire (Brasschaat), Markiezenhof (Bergen op Zoom), Bijenteeltmuseum (Kalmthout), Erfgoed Voorkempen			NP
T 3.3.2	Oprichting (satelliet) openluchtmuseum Nationaal Park Kalmthoutse Heide	LT	Parkbureau	Middelheim Openluchtmuseum, Toerisme Vlaanderen			KH
T 3.3.3	Project in samenwerking met scholen (o.a. buurten met erfgoed)	MT, LT	Erfgoed Voorkempen	RLDV, Scholen, Parkbureau			NP
T 3.3.4	Project in samenwerking met lokale kunstenaars	MT, LT	Parkbureau	Kunstenaars			NP
T SD4	Meerwaarde creëren voor omwonenden en lokale ondernemers						
T OD4.1	Economie in het werkingsgebied van het Nationaal Park ondersteunen						
T 4.1.1	Waardebon /cadeaubon voor vakantie in het Nationaal Park en voor lokale producten uit en rond Nationaal Park	MT, LT	Gastheren/ ambassadeurs van het Nationaal park	Parkbureau			NP
T 4.1.2	Bagageservice/systeem voor stappers?	MT, LT	Gastheren/ ambassadeurs van het Nationaal park	Parkbureau			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR-ZIEN	
T 4.1.3	Sensibilisering rond de frictie tussen drukke toerismeseizoenen en oogstseizoenen o.a. aan de hand van hoffelijkheidsacties		Parkbureau				NP
T OD4.2	Kennis en duurzaam handelen stimuleren bij ondernemers en omwonenden						
T 4.2.1	Opzetten van een netwerk van lokale ondernemers	KT, MT	Parkbureau				NP
T 4.2.2	Uitbreiden van het concept 'gastheren van het grenspark' tot 'gastheren en -vrouwen van het Nationaal Park'	KT, MT	Parkbureau				NP
T 4.2.3	Promoten van duurzaamheidslabel Green Key bij lokale horeca en ondernemingen	MT, LT	Parkbureau				NP
T 4.2.4	Vorming voor iedereen (ondernemers, vrijwilligers,...) die bewust/onbewust mee zorgen voor een onthaalwerking	MT, LT	Parkbureau				NP
T 4.2.5	Kader bieden voor ondernemers rond niet-intensieve activiteiten (natuurvriendelijke accommodaties)	MT					NP
T 4.2.6	Overzicht maken van subsidies voor ondernemers	KT					NP
T 4.2.7	Onderzoek naar natuurvriendelijke kampeeropties & camperplekken	KT	Parkbureau	Prov Antw, Visit Brabant			NP
T 4.2.8	Mogelijkheden voor logies voor groepen zoals scholen in de buurt van het Nationaal Park	LT	Parkbureau	Gastheren/ambassadeurs van het Nationaal park, Prov Antw			NP
T 4.2.9	Sensibilisatie brandgevaar bij toeristen, omwonenden en ondernemers	KT	Parkbureau	Gastheren/ambassadeurs van het Nationaal park			NP
T SD5	Bezoekersmonitoring						
T OD 5.1	Opmaak van een monitoringsplan						
T 5.1.1	Kwantitatieve en kwalitatieve monitoring van bezoekers na uitrol van een aangepast spreidingsplan	MT		Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring), ANB			NP
T 5.1.2	Monitoring en onderzoek van de huidige 4 onthaalpoorten	KT	Parkbureau	Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring)			KH, ATG, DZ
T 5.1.3	Parkeerdruk monitoren	KT	Parkbureau				NP
T OD 5.2	Disseminatie van kennis						
T OD 5.3	Draagkracht van natuur bewaken						
T 5.3.1	Opmaken van draagkrachtstudie als basis voor een marketingplan	KT	Parkbureau	Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring), ANB			NP
T 5.3.2	Monitoring voor het opmaken van een draagkrachtstudie/ontwikkelingsvisie voor toerisme in het Nationaal Park, in het kader van het interreg-project MONA	KT	Parkbureau	Kenniscentrum Toerisme Vlaanderen (monitoring), ANB			NP

3.4 GEBIEDSEDUCTIE

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
PIJLER	GEBIEDSEDUCTIE (E)						
E SD1	Constructieve samenwerking versterken tussen alle actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van educatie						
E OD1.1	Netwerk van educatieve partners opzetten om meer uitwisseling en samenwerking te bevorderen						
E 1.1.1	Inzetten op ambassadeurs voor het NP (vrijwilligers, omwonenden, kinderen/jongeren, gastheren/gastvrouwen)	KT	De Vroente, IVN	Natuurpodium, terreinbeherende organisaties, vrijwilligers, omwonenden, kinderen/jongeren, gastheren/gastvrouwen			NP
E 1.1.2	Meer afstemmen en samenhang creëren tussen landschapseducatie en natuureducatie.	KT, MT	De Vroente, IVN	Terreinbeherende organisaties, RLDV, Brabants landschap			NP
E 1.1.3	Bewonerscursus en/of speciale excursie voor omwonenden ontwikkelen	MT	De Vroente, IVN	Terreinbeherende organisaties, RLDV, Brabants landschap			
E OD1.2	Centraal aanspreekpunt en coördinatie van educatie in het Nationaal Park opzetten						
E 1.2.1	Coördinatie opzetten van alle gidsen die actief zijn in het NP	KT	De Vroente, IVN	Natuurpodium, vrijwilligers, terreinbeherende organisaties			NP
E 1.2.2	Lerend netwerk oprichten voor alle gidsen	KT	De Vroente, IVN	Vrijwilligers, terreinbeherende organisaties			NP
E 1.2.3	Beter overzicht ontwikkelen van alle educatieve activiteiten in het NP, zodat elke doelgroep het aanbod gemakkelijker terugvindt	KT	De Vroente, IVN	Vrijwilligers, Natuurpodium, terreinbeherende organisaties			NP
E 1.2.4	Centraal punt creëren waar educatieve partners informatie vinden over de toegankelijkheidsregels in het gebied en waar ze toestemming moeten vragen indien ze daar van afwijken. Ook nagaan of er geen vereenvoudigde procedure kan worden uitgewerkt.	KT	De Vroente, IVN	Vrijwilligers, Natuurpodium, terreinbeherende organisaties			NP

NR	PRIORITAIRE ACTIES	TIMING	PARTNERS		FINANCIERING		NIVEAU
			TREKKER	BETROKKEN PARTNERS	RAMING	VOOR- ZIEN	
E SD2	Het ontwikkelen en versterken van het educatief aanbod door opzetten van een educatiestrategie in samenwerking met de betrokkenen						
E OD2.1	Samen met de partners de belevingspiramides verder uitwerken en op basis daarvan een concreet plan van aanpak maken om educatief aanbod te versterken						
E 2.1.1	Sessie organiseren met partners om belevingspiramides verder in te vullen (met ook erfgoed, landschap, landbouw, cultuur, militair verleden ...) en met de doelgroepen zelf	KT	De Vroente, IVN	Natuurpodium, terreinbeherende organisaties, vrijwilligers, omwonenden, kinderen/ jongeren, gastheren/ gastvrouwen			NP
E 2.1.2	Aanbod toetsen aan doelstellingen NP, verhaallijnen, USP'... Daarna hiaten en kansen in het aanbod in kaart brengen.	KT, MT	De Vroente, IVN				NP
E 2.1.3	Educatief aanbod verbreden op maat van de doelgroep (vb. meer Top-belevenissen)	MT	De Vroente, IVN				NP
E 2.1.4	Meer ruimte ontwikkelen voor 'vrije natuurbeleving' voor kinderen en jongeren.	MT, LT	De Vroente, IVN	Gemeentes, Natuurpodium, terreinbeherende organisaties			NP
E 2.1.5	Innoveren en digitaliseren van het educatief aanbod	KT, MT	De Vroente, IVN				NP
E OD2.2	Toegankelijke, sociaal inclusieve educatie						
E SD3	Monitoring levert wetenschappelijke bouwstenen voor educatie						
E OD3.1	Bewaken van de kwaliteit van het educatief aanbod en de begeleiding ervan						
E 2.2.1	Het opstellen van kwaliteitscriteria voor het educatief aanbod en de begeleiders	KT	De Vroente, IVN				NP
E 2.2.2	Het opzetten van een monitoring- en evaluatiesysteem	KT	De Vroente, IVN				NP
E OD 3.2	Monitoring levert wetenschappelijke bouwstenen voor educatie						

4. FINANCIEEL PLAN

Voor de uitwerking van het financieel plan voor de Kalmthoutse Heide als kandidaat Nationaal Park Vlaanderen, kan gerekend worden op de jarenlange samenwerking die reeds in het gebied aanwezig is. Het bestaande samenwerkingsverband heeft afspraken over bijdragen aan de werking en heeft ook al succesvol bijkomende projecten gerealiseerd via bijdrage van gemeentes, en/of hogere overheden zoals provincies, nationale overheden of Europese subsidies.

OPBRENGSTEN

Wat betreft opbrengsten rekent Nationaal Park Kalmthoutse Heide op drie bronnen:

- bestaande afspraken met de partners van Grenspark Kalmthoutse Heide, die bij erkenning verder gezet worden:
 - bijdrages partnergemeentes
 - bijdrages Terreinbeherende organisaties
 - bijdrage Evides drinkwatermaatschappij (NL)
 - bijdrage nieuwe gemeentes
 - bijdrage Provincie Antwerpen
- subsidie Vlaamse Overheid
- projectfinanciering

KOSTEN

In verband met kosten is de doelstelling om de middelen zo direct mogelijk te richten op terreinrealisaties. Echter weten we dat de schaal waarop een Nationaal Park werkt, groot en complex kan zijn met verschillende eigenaars en belanghebbenden. Daarom is studiewerk nodig om doelgerichte maatregelen te nemen. Zo kan hydrologisch herstel bijvoorbeeld enkel gerealiseerd worden met een goed begrip van het aanwezige watersysteem.

In het financieel plan is daarom aandacht voor een evenwicht tussen studiekosten en terreinrealisaties. Afhankelijk van de beoogde terreinrealisaties zal het nodig zijn ook op zoek te gaan naar extra financiering bij eigenaars of beheerders, of overheden. Vaak is het ook mogelijk om gebruik te maken van nationale en Europese subsidies om gemeenschappelijke uitdagingen bij verschillende gemeentes of eigenaars te bundelen en zo sterker of sneller te werken aan een meerwaarde in het gebied.

Deze werking zet het partnerschap graag verder met een label Nationale Parken. Samen met partners wordt gewaakt over een evenwichtig financieel plan op de termijn van zes jaar in het eerste Operationeel Plan. Dit plan op hoofdlijnen wordt jaarlijks ingevuld met het bestuur van het partnerschap met concretere jaarbegrotingen.

Het principe achter deze financiering is dat er een goed verankerde financiering nodig is voor de basiswerking binnen een Nationaal Park. De basiswerking moet het partnerschap in staat stellen om voor concrete realisaties ook op zoek te gaan naar relevante externe financieringsbronnen.

Een goed voorbeeld hierbij is het recent goedgekeurde Interreg-project MONA, dat gemeentes in staat moet stellen om maatregelen te kunnen nemen met betrekking tot duurzame mobiliteit naar en in een Nationaal Park.

In de gesprekken bij opmaak van het Masterplan is telkens gebleken hoe belangrijk het is om te werken aan draagvlak bij de verschillende belanghebbenden in het gebied. Daarom is dit mee vertaald in de opmaak van het financieel plan. Per project zal het van belang zijn om een goede analyse te maken van wie er betrokken moet worden om tot succesvolle uitvoering te komen. Bij elke actie is daarom ruimte voorzien om te bouwen aan draagvlak via een doelgerichte mix van communicatie en participatie.

In het Masterplan en het Operationeel Plan worden verschillende inhoudelijke pijlers uitgewerkt: natuur, landschap, toerisme en educatie. Elke inhoudelijke pijler heeft zijn belang in het geheel. De verdeling van de middelen zet in op een evenwichtige verdeling van de middelen over de verschillende pijlers.

BASISWERKING ALS VLEGWIEL VOOR PROJECTREALISATIE

Ter ondersteuning van de verschillende projecten is een verdere uitbouw van een Parkbureau van groot belang. Het Parkbureau vervult een ondersteunende rol aan het samenwerkingsverband en biedt de nodige continuïteit aan de werking. De personeelskost die daaraan verbonden is, wordt gedragen door:

- de vaste subsidie van de Vlaamse Overheid in het kader van Nationale Parken (3 voltijdsequivalenten)
- de variabele subsidie van de Vlaamse Overheid in het kader van Nationale Parken (3 voltijdsequivalenten)
- de bijdrages van de partners in de gebiedscoalitie (1 voltijdsequivalent)

Naast deze basiswerking kan op basis van extra financiering inzet voorzien worden vanuit specifieke projectfinanciering. Recent werd vanuit Interreg het project MONA goedgekeurd, waardoor deze financiering ook opgenomen is in het financiële plan voor de komende zes jaar.

SD	BESCHRIJVING	GEBUDGETTEERDE RESULTATENREKENING					
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
OPBRENGSTEN							
Omzet							
	Diverse inkomsten (MTB, kaartverkoop, junior rangers)	24000	24000	24000	24000	24000	24000
	Subsidies						
	Basissubsidie personeel Masterplan Vlaamse Overheid	188000	188000	188000	188000	188000	188000
	Basissubsidie werkingskost Masterplan Vlaamse Overheid	100000	100000	100000	100000	100000	100000
	Basissubsidie Investeringsbudget Masterplan Vlaamse Overheid	200000	200000	200000	200000	200000	200000
	Variabele subsidie personeel Masterplan Vlaamse Overheid	188000	188000	188000	188000	188000	188000
	Projectsubsidie VO						
	Subsidie provincie Antwerpen jaarlijks	15000	15000	15000	15000	15000	15000
	Subsidie provincie Noord Brabant						
	Subsidie gemeenten jaarlijks (15 000 per gemeente: Bergen op Zoom, Woensdrecht, Stabroek, Kalmthout, Essen, Kapellen, Brasschaat, Wuustwezel)	120000	120000	120000	120000	120000	120000
	Subsidie ikv. projecten (Interreg MONA onder voorbehoud van goedkeuring fase 2)	68778	68778	68778	68778		
	Cofinanciering gemeentes Interreg MONA (onder voorbehoud van goedkeuring fase 2)		50000	50000			
	Bijdrage Waterschap, terreinbeherende organisaties, defensie NL (jaarlijks)	30000	30000	30000	30000	30000	30000
	Natuureigenaars						
	Bijdrage Evides (jaarlijks)	30000	30000	30000	30000	30000	30000
	TOTAAL OPBRENGSTEN	963778	1013778	1013778	963778	895000	895000

SD	BESCHRIJVING	GEBUDGETTEERDE RESULTATENREKENING					
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
KOSTEN							
Diverse goederen en diensten							
N SD1	Grensoverschrijdende natuur met heide roze toekomst						
	Studies (hydrologie, ontsnippering, beheerplannen)	30000	30000	30000	30000	30000	30000
	Terreinrealisaties		25000	25000	25000	25000	25000
	Draagvlak en communicatie	2000	2000	2000	2000	2000	2000
N SD2	Natuurgebieden buiten SBZ						
	Studies (hydrologie, ontsnippering, beheerplannen)	30000	10000	10000	10000	10000	10000
	Terreinrealisaties		25000	25000	25000	25000	25000
	Draagvlak en communicatie	2000	2000	2000	2000	2000	2000
N SD3	Zones voor natuurontwikkeling						
	Studies (hydrologie, ontsnippering, beheerplannen)	30000	13000	13000	13000	13000	13000
	Terreinrealisaties		13000	13000	13000	13000	13000
	Draagvlak en communicatie	2000	2000	2000	2000	2000	2000
N SD4	Natuurmonitoring						
	Opmaak monitoringsplan + uitvoering	10000	10000	10000	10000	10000	10000
L SD1	Het unieke watersysteem stuurt het landschap						
	Studies (visie groenblauwe corridors, buffergebieden, ...)	10000	10000	10000	10000	10000	10000
	Terreinrealisaties (KLE/landbouw/landgoederen/...)	10000	10000	10000	10000	10000	10000
	Draagvlak en communicatie	2000	2000	2000	2000	2000	2000
L OD1.1	Groenblauwe corridors	15000	5000	5000	5000	5000	5000
	Studies (visie groenblauwe corridors, buffergebieden, ...)	15000	5000	5000	5000	5000	5000
	Terreinrealisaties (KLE/landbouw/landgoederen/...)	5000	5000	5000	5000	5000	5000
	Draagvlak en communicatie						
L SD2	Kwaliteitsvol en ecologisch robuust landschap door maatwerk, inrichting en beheer						
	Studies (visie groenblauwe corridors, buffergebieden, ...)	15000	15000	15000	15000	7000	7000
	Terreinrealisaties (KLE/landbouw/landgoederen/...)	25000	25000	25000	25000	30000	30000
	Draagvlak en communicatie	5000	5000	5000	5000	5000	5000
L SD3	De weidsheid en dynamiek van het streekeigen landschap versterken						
	Studies	15000	15000	15000	15000	15000	15000
	Terreinrealisaties	15000	15000	15000	15000	15000	15000
	Draagvlak en communicatie	5000	5000	5000	5000	5000	5000
L SD4	Het talrijke erfgoed als meerwaarde voor het landschap						
	Studies	7000	7000	7000	7000	7000	7000
	Terreinrealisaties	7000	7000	7000	7000	7000	7000
	Draagvlak en communicatie	2000	2000	2000	2000	2000	2000

SD	BESCHRIJVING	GEBUDGETTEERDE RESULTATENREKENING					
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
T SD1	Bezoekers kwaliteitsvol onthalen met topbelevingen in bos en hei						
	Studies	30000	27000	27000	5000	5000	5000
	Terreinrealisaties (ikv MONA onder voorbehoud van goedkeuring)		50000	50000	27000	15000	15000
	Draagvlak en communicatie	2000	2000	2000	2000	2000	2000
T SD2	Duurzaam reizen naar en door het Nationaal Park						
	Studies	30000	5000	5000	5000	5000	5000
	Terreinrealisaties		25000	25000	20000	20000	20000
	Draagvlak en communicatie	2000	2000	2000	2000	2000	2000
T SD3	Sterke verhalen als bouwstenen voor unieke belevingen						
	Ontwerp en uitvoering beleving	25000	25000	25000	25000	25000	25000
	Draagvlak en communicatie	15000	15000	15000	15000	15000	15000
T SD4	Meerwaarde creëren voor omwonenden en lokale ondernemers						
	Draagvlak en communicatie (samenwerking recreatieve partners)	15000	15000	15000	15000	15000	15000
T SD5	Monitoring						
	Opmaak monitoringsplan + uitvoering	20000	20000	20000	20000	20000	20000
E SD1	Educatie						
	Uitbouw samenwerking educatie	10038	7038	7038	7038	8407	8407
Personeel							
	Totaal personeelskost vast deel (= 3 VTE vast deel subsidie VO + 1 VTE vanuit gebiedscoalitie)						
	Coordinator, natuur en monitoring, Communicatie, Administratie en personeelszaken	279618	279618	279618	279618	279618	279618
	Totaal personeelskost variabel deel (3VTE vlaamse overheid + projectfinanciering)						
	Projectleider Interreg MONA 0,8 VTE	50133	50133	50133	50133		
	Projectleider Toerisme en recreatie en educatie (1)	62667	62667	62667	62667	62667	62667
	Projectleider Landschap en omgeving (0,8)	50133	50133	50133	50133	50133	50133
	Projectleider Natuur en water	62667	62667	62667	62667	62667	62667
Overhead							
	Overhead (10% loonmassa)	50522	50522	50522	50522	45508	45508
	ALGEMEEN TOTAAL Kosten (incl. V)	963778	1013778	1013778	963778	895000	895000
	ALGEMEEN TOTAAL Opbrengsten	963778	1013778	1013778	963778	895000	895000
	BEDRIJFSRESULTAAT	0	0	0	0	-0	-0

Figuur 2 Fietzers in de Noordpolder met de Brabantse Wal op de achtergrond © Rene Koster

5. VERKLARENDE WOORDENLIJST EN AFKORTINGEN

Afkorting/woord(in alfabetische
volgorde)**Verklaring**

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse overheidsorganisatie die bossen en andere natuurgebieden bezitten en beheren
ATG	Deelgebied Antitankgracht
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer, Vlaamse overheidsorganisatie die zo'n 7000 km gewest- en autosnelwegen en ruim 7700 km fietspaden beheert
DVW	De Vlaamse Waterweg, overheidsorganisatie die de bevaarbare waterlopen in Vlaanderen beheert
dOMG	Departement Omgeving Vlaamse Overheid
DZ	Deelgebied De Zoom
E	Pijler Gebiedseducatie
GGA	Gebiedsgerichte aanpak
HSL	Hoge snelheidslijn
INBO	Instituut voor natuur- en bosonderzoek
Interreg	EU-Projectfinanciering voor samenwerking over de grenzen heen
IOED	Intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst
IVN	Instituut voor natuureducatie
KH	Deelgebied Kalmthoutse Heide
KLE	Kleine landschapselementen (knotwilgen, alleenstaande bomen, houtkanten, grachten, taluds)
KT	Korte termijn
L	Pijler Klimaatadaptief landschap
LIFE-project	Projecten onder Europees subsidieprogramma voor milieu, energie en klimaatactie
LT	Lange termijn
MT	Middellange termijn
MZ	Deelgebied Markiezaat
N	Pijler Topnatuur versterken
Natura 2000	Europees netwerk van beschermde (top)natuurgebieden, met doelstellingen die gerealiseerd moeten worden tegen 2050
NP	Nationaal Park
NPKH	Nationaal Park Kalmthoutse Heide
OD	Operationele doelstelling
Parkbureau	Het orgaan dat instaat voor het coördineren, afstemmen en initiëren van initiatieven binnen het Nationaal Park
Pidpa	Provinciale Intercommunale Drinkwatermaatschappij van de Provincie Antwerpen
Prov Antw	Provincie Antwerpen
Prov N-Br	Provincie Noord-Brabant
RLDV	Regionaal Landschap De Voorkempen, overheidsorganisatie die lokale partners samenbrengt voor het behouden en versterken van natuur, erfgoed, streekidentiteit, klimaat, draagvlak en beleving in de Voorkempen

SBP	Soortenbeschermingsprogramma
SBZ	Speciale Beschermingszones, de officiële benaming voor Natura 2000-gebieden
SD	Strategische doelstelling
SV	Deelgebied Schietvelden - Marum
T	Pijler Duurzaam Toerisme en recreatie met unieke kwaliteitsvolle belevingen en sterke verhalen in stille grenzeloze topnatuur
TR	Toegankelijkheidsregeling
Type 3 beheerplan	Hoogste natuurkwaliteit: de beheerder stelt over de volledige oppervlakte van het terrein het realiseren van één of meerdere natuurstreefbeelden tot doel. Met motivatie kan hiervan afgeweken worden voor ten hoogste 10% van de oppervlakte van het terrein. Voor het volledige terrein gelden de criteria voor geïntegreerd natuurbeheer.
Type 4 beheerplan	Natuureservaat: aanvullend op de voorwaarden voor Type 3 moet het terrein voldoen aan het toetsingskader voor de Vlaamse natuureservaten (zie bijlage 2 van het ontwerp-BVR Natuurbeheerplannen).
VAPEO	Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering
Visit Brabant	Toeristische organisatie van de provincie Noord-Brabant
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
Werkingsgebied	Het gebied rond de natuurkern van het Nationaal Park, afgebakend door de gemeentegrenzen van alle participerende gemeenten. In dit gebied kunnen eigenaren en gebruikers op vrijwillige basis samenwerken met het Parkbureau aan acties die een meerwaarde bieden voor het Nationaal Park.
VVV Brabantse Wal	Toeristische organisatie van de Brabantse Wal
WHI	War Heritage Institute
USP's	Unique Selling Points, de eigenschappen die het Nationaal Park Kalmthoutse Heide uniek maken tegenover andere parken

Figuur 3 Bunker langs de Antitankgracht in Kapellen

figuur 4 Zonsopgang op de heide, © Luc Van Avermaet

OMGEVING
LANDSCAPEARCHITECTURE · URBANISM

HESSELTEER
SLUITVAAST ECOLOGISCH ADVIES EN BEHEER

Endeavour

Vlaanderen
overbeeldingswerken

Figuur 5 De Kalmthoutse Heide, © Willeke Machiels